

Scenariusz lekcji

Child grooming i sextortion - wiem, co robić!

Dzieci i młodzież w wieku 12-16 lat

Magda Mroziewicz

Psycholog, psycholog szkolny, specjalistka przeciwdziałania przemocy,
konsultantka Telefonu i czatu zaufania dla dzieci i młodzieży 800119119.pl
prowadzonego przez Towarzystwo Przyjaciół Dzieci

**TOWARZYSTWO
PRZYJACIÓŁ
DZIECI**

Patronat honorowy

**Minister
Edukacji**

Tytuł: Child grooming i sextortion - wiem, co robić!

Cele zajęć:

- zwiększenie świadomości na temat zjawisk child groomingu i sextortion,
- zmniejszenie stygmatyzacji ofiar,
- zachęcenie do zgłaszania tego typu przestępstw,
- zachęcenie do poszukiwania wsparcia stacjonarnie i online.

Czas trwania:

Od 45 do 90 minut w zależności od możliwości grupy.

W celu przeprowadzenia zajęć w czasie 45 minut można zrezygnować z quizu.

Odbiorcy:

Dzieci i młodzież od 12 do 16 roku życia.

Prowadzący:

Psychologowie szkolni, pedagodzy, wychowawcy, opiekunowie świetlic, wycieczek, obozów, i ognisk wychowawczych.

Miejsce:

Sala lekcyjna, sala szkoleniowa, świetlica.

Forma zajęć i metody pracy:

Burza mózgów, praca grupowa, quiz, dyskusja.

Potrzebne materiały:

Rzutnik multimedialny / telewizor, tablica, kartki A4/A3, film kampanii społecznej #wiemcorobić Towarzystwa Przyjaciół Dzieci.

Część I - wstęp

Przywitanie uczniów, przedstawienie tematu zajęć "Child grooming i sextortion - wiem, co robić!" oraz ustalenie zasad współpracy.

Przykładowe zasady współpracy na zajęciach:

- podnoszę rękę, kiedy chcę coś powiedzieć,
- nie przerywam wypowiedzi innej osoby,
- uważnie słucham i nie rozmawiam z innymi, kiedy ktoś się wypowiada,
- reaguję / zachowuję się adekwatnie do sytuacji (np. nie śmieję się, kiedy ktoś opowiada o trudnych doświadczeniach),
- zachowuję dyskrecję wobec opinii i informacji usłyszanych podczas zajęć,
- nie oceniam innych uczestników.

Część II - zapoznanie uczestników z filmem edukacyjnym i tematyką zajęć przez ćwiczenie w grupach

1. prowadzący pyta uczestników:

- czy wiedzą, co oznaczają określenia “child grooming” i “sextortion”,
 - jeśli określenia są nieznane uczestnikom, można zapytać o skojarzenia z nimi.
2. Prowadzący prosi uczestników o podzielenie się na grupy. Sposób podzielenia się jest dowolny dla prowadzącego, mogą to być grupy ułożone przez uczestników lub grupy mieszane ustalone za pomocą odliczania np. od 1 do 4.
 3. Prowadzący podaje pytania, na które odpowiedzi będą opracowywały poszczególne grupy po obejrzeniu filmu. Odpowiedzi nie muszą być udzielane tylko na jego podstawie. Dodatkowo uczestnicy otrzymują koło emocji, które ma im pomóc w opracowaniu pytań (załącznik 1).
 - w wypadku podziału na **3 grupy**: **grupa 1** odpowiada na pytania, co to jest child grooming, kim jest groomer, co może czuć osoba, która doświadczyła child groomingu oraz co można zrobić, jeśli kogoś to spotka, **grupa 2** odpowiada na pytania, co to jest sextortion, kto może być sprawcą sextortion, co może czuć osoba, która doświadczyła sextortion oraz co można zrobić jeśli kogoś to spotka, **grupa 3** odpowiada na pytania, czy child grooming i sextortion są legalne oraz dlaczego, na czym polega proces child groomingu, jakie mogą być znaki ostrzegawcze w kontaktach internetowych;
 - w wypadku podziału na **4 grupy**: **grupa 4** odpowiada na pytania, co mogą zrobić, jeśli doświadczę child groomingu, co można poradzić osobie, która doświadczyła sextortion oraz jakie mogą być konsekwencje obydwu zjawisk;
 - w wypadku większej / mniejszej ilości grup pytania i grupy można dowolnie modyfikować.
 4. Prowadzący przechodzi do wyświetlenia filmu (czas trwania filmu to ok. 14 minut). Warto w tym momencie zwrócić uwagę na obejrzenie filmu z uważnością: na stronie <https://wiemcorobic.pl/dla-szkol> znajduje się film do odtworzenia lub pobrania i odtworzenia z komputera).
 5. Prowadzący daje uczestnikom czas na opracowanie odpowiedzi. Czas może być ustalony indywidualnie. Przykładowo może być to od 10 do 20 minut.
 6. Po przygotowaniu odpowiedzi zadaniem każdej grupy będzie zaprezentowanie swojej pracy przed resztą uczestników. Warto zwrócić uwagę na to, aby prezentacją zajmował się więcej niż jeden uczestnik grupy.

Część III - quiz

1. Prowadzący prosi uczestników o rozsuniecie krzeseł i ławek w celu utworzenia dodatkowej przestrzeni a następnie ustawienie się na środku sali. Prowadzący zadaje pytania i wskazuje kierunki odpowiedzi (lewa i prawa strona sali). Zadaniem uczestników jest ustawić się po stronie odpowiedzi, z którą się zgadzają. Po wybraniu przez uczniów miejsca prowadzący wskazuje prawidłową odpowiedź lub udziela uczestnikom informacji. Dla zachowania porządku można skorzystać z tabliczek, które znajdują się w załączniku 2.
 - **Pytanie nr 1:** osoba, która wysłała swoje intymne zdjęcie przez internet na prośbę lub żądanie innej osoby jest ...? Ustawienie się przez uczestnika po lewej stronie sali ma wskazywać na odpowiedź “sama sobie winna”, ustawienie się po prawej stronie sali “ofiara manipulacji”. Prawidłowa odpowiedź to: jest ofiarą manipulacji. W tym momencie prowadzący może

odwołać się do etapów child groomingu i manipulacji prowadzonych przez osobę stosującą przemoc.

- **Pytanie nr 2:** przestępstwem jest ...? Ustawienie się po lewej stronie ma wskazywać odpowiedź “przesłanie osobie poniżej 15 r.ż. prośby o wysłanie intymnych materiałów”, ustawienie się po prawej stronie ma wskazywać na odpowiedź “nawiązywanie kontaktów z osobami poniżej 15 r.ż. przez internet”. Prawidłową odpowiedzią jest “przesłanie dziecku/nastolatкови prośby o wysłanie intymnych materiałów”. W tym pytaniu chodzi o umocnienie informacji o tym, że samo wysłanie propozycji jest wykroczeniem.
- **Pytanie nr 3:** jeśli ktoś jest szantażowany swoimi nagimi zdjęciami, powinien ...? Ustawienie się po lewej stronie ma wskazywać odpowiedź “usunąć wszystkie dowody”, ustawienie się po prawej stronie ma wskazywać na odpowiedź “niczego nie usuwać, zachować historię rozmowy i zrobić zrzuty ekranu”. Prawidłową odpowiedzią jest “niczego nie usuwać, zachować historię rozmowy i zrobić zrzuty ekranu”.
- **Pytanie nr 4:** jeśli ktoś, kogo znam, doświadczył przemocy seksualnej w internecie, powinienem / powinnam ...? Ustawienie się po lewej stronie ma wskazywać odpowiedź “odwrócić się od tej osoby”, ustawienie się po prawej stronie ma wskazywać na odpowiedź “nie wyśmiewać tej osoby, okazać jej wsparcie i podać numery telefonów zaufania”. Prawidłową odpowiedzią jest “nie wyśmiewać tej osoby, okazać jej wsparcie i podać numery telefonów zaufania”.

Część IV - historia Karoliny

1. Prowadzący może przeczytać historię Karoliny uczestnikom, wyświetlić ją na ekranie multimedialnym lub rozdać ją wydrukowaną na kartkach A4.

Karolina jest miłośniczką zwierząt. Szczególne miejsce w jej sercu zajmują króliki. Należy do różnych grup w serwisach społecznościowych, które łączą opiekunów tych zwierząt. Pewnego dnia Karolina otrzymała wiadomość od nieznanego Michała: “fajny królik”. Nie mieli wspólnych znajomych, a profil Michała był bardzo skromny. Nie miał zdjęć, postów ani komentarzy, został założony kilka dni temu. Od skomplementowania królika wywiązała się rozmowa. Michał pisał do Karoliny codziennie, dużo pytał o nią, ale informacje, których udział o sobie, były zdawkowe. Karolina czuła się samotna, ponieważ jej rodzice dużo pracowali. Lubiła rozmawiać z Michałem, słuchał jej i dawał dużo wsparcia. Po kilku tygodniach pisanie codziennie, Michał stał się ważną osobą w życiu Karoliny, nazywała go swoim przyjacielem. Był przy niej, kiedy pokłóciła się z rodzicami, mówił że rodzice źle ją traktują i że zależy im tylko na jej ocenach. Rozmowy z Michałem zajmowały Karolinie dużo czasu, nie miała go już na spotkania z koleżankami i rozmowy z rodzicami. Dla Michała bardzo ważne było, aby ich znajomość została sekretem.

Michał napisał Karolinie, że marzy o spotkaniu z nią, ale niestety mieszka bardzo daleko. Zapytał, czy mogłaby wysłać mu filmik, na którym widać ją całą, bo bardzo chciałby sobie to spotkanie wyobrazić. Napisał, że są przyjaciółmi, więc może mu zaufać. Karolina odmówiła, miała złe przeczucia i nie chciała tego robić, pisała Michałowi, że jako przyjaciel powinien uszanować jej decyzję i nie powinna ona wpłynąć na ich relację. Michał bardzo się zdenerwował, napisał Karolinie kilka przykrych rzeczy o tym, że nie jest prawdziwą przyjaciółką. Przez kilka dni nie odpowiadał Karolinie na jej wiadomości. Bez codziennych

rozmów ze swoim przyjacielem Karolina czuła się samotnie. Tego dnia nie miała humoru, pokłóciła się z rodzicami, zamknęła się w swoim pokoju ale nie miała z kim o tym porozmawiać. Poczula że bardzo tęskni za Michałem. Napisała mu, że potrzebuje go teraz. Michał odpowiedział i zapytał co się stało, wysłuchał jej i okazał wsparcie - tak jak robił to do tej pory. Kiedy Karolina poczuła się lepiej, Michał zapytał czy mogłaby odwdzińczyć mu się zdjęciem za to, co dla niej zrobił. Wtedy Karolina coś zrozumiała. Nie tak postępują przyjaciele, przyjaciele działają bezinteresownie. Zrozumiała, że ta rozmowa od początku miała na celu zdobycie jej zdjęcia. Zablokowała Michała żeby więcej się z nią nie kontaktował i zgłosiła jego konto do serwisu społecznościowego jako podejrzanego.

Kilka dni po zablokowaniu Michała Karolina dalej czuła się źle. Była zła na siebie, że nie zauważyła niczego wcześniej. Koleżanka z jej klasy, Ania, zauważyła że Karolina zachowuje się inaczej, z nikim nie rozmawia, trzyma się z boku, jest zamyślona i smutna. Ania podała Karolinie numery na telefony zaufania gdzie może porozmawiać z psychologiem.

2. Prowadzący nawiązuje dyskusję z uczestnikami. Pyta ich, jakie "czerwone flagi" (ostrzeżenia) zauważyli w historii Karoliny. Poniżej znajduje się historia Karoliny z zaznaczonymi fragmentami (do wglądu dla prowadzącego).

Karolina jest miłośniczką zwierząt. Szczególne miejsce w jej sercu zajmują króliki. Należy do różnych grup w serwisach społecznościowych, które łączą opiekunów tych zwierząt. Pewnego dnia Karolina otrzymała wiadomość od nieznanego Michała "fajny królik". Nie mieli wspólnych znajomych a profil Michała był bardzo skromny. Nie miał zdjęć, postów ani komentarzy, został założony kilka dni temu. Od skomplementowania królika wywiązała się rozmowa. Michał pisał do Karoliny codziennie, dużo pytał o nią ale informacje których udział o sobie były zdawkowe. Karolina czuła się samotnie, ponieważ jej rodzice dużo pracowali. Lubiła rozmawiać z Michałem, słuchał jej i dawał dużo wsparcia. Po kilku tygodniach pisania codziennie, Michał stał się ważną osobą w życiu Karoliny, nazywała go swoim przyjacielem. Był przy niej kiedy pokłóciła się z rodzicami, mówił że rodzice źle ją traktują i że zależy im tylko na jej ocenach. Rozmowy z Michałem zajmowały Karolinie dużo czasu, nie miała go już na spotkania z koleżankami i rozmowy z rodzicami. Dla Michała bardzo ważne było, aby ich znajomość została sekretem.

Michał napisał Karolinie, że marzy o spotkaniu z nią ale niestety mieszka bardzo daleko. Zapytał, czy mogłaby wysłać mu filmik na którym widać ją całą, bo bardzo chciałby sobie to spotkanie wyobrazić. Napisał, że są przyjaciółmi więc może mu zaufać. Karolina odmówiła, miała złe przeczucia i nie chciała tego robić, pisała Michałowi, że jako przyjaciel powinien uszanować jej decyzję i nie powinna ona wpłynąć na ich relację. Michał bardzo się zdenerwował, napisał Karolinie kilka przykrych rzeczy o tym, że nie jest prawdziwą przyjaciółką. Przez kilka dni nie odpowiadał Karolinie na jej wiadomości. Bez codziennych rozmów ze swoim przyjacielem Karolina czuła się samotnie. Tego dnia nie miała humoru, pokłóciła się z rodzicami, zamknęła się w swoim pokoju ale nie miała z kim o tym porozmawiać. Poczula że bardzo tęskni za Michałem. Napisała mu, że potrzebuje go teraz. Michał odpowiedział i zapytał co się stało, wysłuchał jej i okazał wsparcie - tak jak robił to do tej pory. Kiedy Karolina poczuła się lepiej, Michał zapytał czy mogłaby odwdzińczyć mu się zdjęciem za to co dla niej zrobił. Wtedy Karolina coś zrozumiała. Nie tak postępują przyjaciele, przyjaciele działają bezinteresownie. Zrozumiała, że ta rozmowa od początku miała na celu zdobycie jej zdjęcia. Zablokowała Michała żeby więcej się z nią nie kontaktował i zgłosiła jego konto do serwisu społecznościowego jako podejrzanego.

Kilka dni po zablokowaniu Michała Karolina dalej czuła się źle. Była zła na siebie, że nie zauważyła niczego wcześniej. Koleżanka z jej klasy, Ania, zauważyła że Karolina zachowuje się inaczej, z nikim nie rozmawia, trzyma się z boku, jest zamyślona i smutna. Ania podała Karolinie numery na telefony zaufania gdzie może porozmawiać z psychologiem.

Legenda dla prowadzącego:

- *Nie mieli wspólnych znajomych, a profil Michała był bardzo skromny. Nie miał zdjęć, postów ani komentarzy, został założony kilka dni temu - to znaki ostrzegawcze, które mogą wskazywać na fikcyjne konto założone na potrzeby uwodzenia dziecka.*
- *dużo pytał o nią, ale informacje, których udział o sobie, były zdawkowe - jeden z etapów child groomingu, w którym groomer stara się poznać swoją ofiarę.*
- *mówił, że rodzice źle ją traktują i że zależy im tylko na jej ocenach - izolowanie dziecka od rodziny, nastawianie przeciwko rodzicom, ma pomagać w utrzymaniu relacji w tajemnicy.*
- *Rozmowy z Michałem zajmowały Karolinie dużo czasu, nie miała go już na spotkania z koleżankami i rozmowy z rodzicami - izolowanie dziecka, spowodowanie utraty relacji z innymi, tak by groomer mógł zostać jedynym przyjacielem.*
- *Dla Michała bardzo ważne było, aby ich znajomość została sekretem - zabezpieczanie się przez groomera.*
- *marzy o spotkaniu z nią, ale niestety mieszka bardzo daleko - kłamstwo mające na celu wyłudzenie zdjęcia / pretekst lub wstęp do namawiania w przyszłości na spotkanie.*
- *wysłać mu filmik, na którym widać ją całą - pierwsza prośba, która ma na celu osvajanie dziecka i przygotowywanie go do wysyłania bardziej odważnych zdjęć w przyszłości. Po otrzymaniu pierwszego zdjęcia groomer ma szersze pole do manipulowania dzieckiem poprzez wpływanie na jego samoocenę.*
- *Napisał, że są przyjaciółmi, więc może mu zaufać - manipulacja.*
- *napisał Karolinie kilka przykrych rzeczy o tym, że nie jest prawdziwą przyjaciółką. Przez kilka dni nie odpowiadał Karolinie na jej wiadomości - manipulacja, wykorzystywanie uzależnienia od siebie dziecka, wpływanie na emocje.*
- *Kiedy Karolina poczuła się lepiej, Michał zapytał, czy mogłaby odwdzińczyć mu się zdjęciem za to, co dla niej zrobił - dawanie złudnego poczucia przyjaźni i wsparcia, forma manipulacji, która ma na celu dać dziecku potrzebę odwdzięczenia się i wzbudzenie wyrzutów sumienia.*

3. Prowadzący pyta uczestników, co mogłoby się wydarzyć, gdyby:

Karolina zdecydowała się na wysłanie swojego zdjęcia / filmu, a Michał zagroził, że wyśle go do wszystkich jej znajomych, jeśli nie przeleje mu pieniędzy.

Głównym celem tej części jest umocnienie ścieżki postępowania przedstawionej w filmie edukacyjnym (Załącznik 3). Jeśli czas na to pozwala, prowadzący może odtworzyć fragment filmu, który dotyczy ścieżki postępowania (czas: 10:52 do 11:44). Pytania naprowadzające:

- jaki negatywny wpływ na samopoczucie Karoliny mogłaby mieć opisana sytuacja?

- z kim Karolina mogłaby porozmawiać o tym, co się wydarzyło? - rodzice, psycholog szkolny, konsultanci telefonów i chatów zaufania, pedagog szkolny, wychowawca;
- gdzie Karolina mogłaby zgłosić szantaż seksualny? - mogłaby zgłosić go rodzicom, wspólnie z rodzicami na komisariacie policji, pracownikom szkoły, w telefonie lub czacie zaufania 800119119.pl, na stronie wiemcorobic.pl;
- czy można usunąć takie zdjęcie z internetu? - tak, strona dyżurnet.pl;
- Jak Karolina mogłaby się przygotować do zgłoszenia swojej sprawy? Czy powinna coś przygotować? - zrobienie i zachowanie zrzutów ekranu profilu sprawcy, rozmów, połączeń (wszystkich).